

29.6. MATKA PERILLE

Kuolema kuljettaa runoilijan perille

ANNULENTI 29.6.97
Ylen Ykkönen - 14.10

© Amerikkalainen kirjailija Sylvia Plath (1932-1963) on jälleen ajankohtainen. Hänen päiväkirjansa ilmestyivät keväällä vihdoin suomeksi. Tanaan kuullaan Radioteatterin näyttelijöiden tulkitsemana hänen runojaan kokoelmista *Ariel* (suom. Kirsti Simonsuuri) ja *Sanantuoajat* (suom. Marja-Leena Mikkola).

Nuorena kuolleen Plathin runous on tiheäkuudoksista kielen palttinaa. Tematiikka kiertyy kekevan subjektin tuntoihin, yhä syvemmälle ja tummemmaksi muuttuviin kerroksiin.

Hänen runonsa rakentuvat spiraalimaisesti muodoiksi, joissa vallitsee omalaatuinen sisäinen ja sisäänpäin suuntautuva logiikka.

Kuunnelman käsikirjoittaja ja ohjaaja Eira Johansson on valin-

nut runot niin, että ne samalla ilmentävät Plathin ajatusmaailman kehittymistä ja hänen väijäämä-
töntä kulkuaan kohti luopumista ja itsemurhaa.

Päivi Akonpellon ja Helka Maria Kinnusen tulkitsemina Plathin runot muuntuvat draamaksi, jolle tehokas äänitausta luo syvyyttä. Yllättäen vaikeimmatkin runot saavat luonnollisen olomuotonsa näyttelijöiden tur-

haa paatosta vierovasta tulkinnasta.

Niin onnistuneesti kuin Simonsuuri ja Mikkola Plathin tekstissä liikkuvatkin, on ollut hyvä oivalus säilyttää mukaan myös alkukielisinä muutamia runoja.

Niistä paljastuu Plathin kielen sointuisuus ja mielen maiseman vivahteet. ★★★

MAILA-KAtriina TUOMINEN

Sylvia Plath: Matka perille

Keskis. 29.6.97

Ylen ykkönen klo 14.10

Kuunnelma *Matka perille* koostuu Sylvia Plathin runoista, jotka suomennettuina sisältyvät kokoelmiin *Ariel* (suom. Kirsti Simonsuuri) ja *Sanantuoajat* (suom. Marja-Leena Mikkola). Sylvia Plath itse esittää runonsa *Daddy*. *Matka perille* aloittaa kolmen kuunnelman sarjan, jonka aiheena on amerikkalaiset naisrunoilijat.

Sylvia Plathin (1932-1963) tavoite oli nousta amerikkalaisten naisrunoilijoiden ykköseksi. Tä-

mä tavoite mielessään hän työskenteli määrätietoisesti 1950-luvun puolivälistä lähtien.

Mutta tunnustusta runoilijana hän alkoi saada vasta, kun *The Colossus* -kokoelma ilmestyi 1960.

Plathin ote runoilijana kuitenkin tiivistyi ja samalla hänen aihepiirinsä kiertyi yhä selkeämmin kuoleman ympärille.

Näissä runoissa hän näytti itseään materiaalina, vaikka Plath pyrki myös kaiken aikaa kohti teknistä taituruutta.

Kun kuolema istuu olkapäällä

TS
29.6.97

Radioteatteri esittää: Matka perille

● Yle I klo 14.10

Sylvia Plathin (1932-1963) tavoite oli nousta amerikkalaisten naisrunoilijoiden tunnustetuksi ykköseksi. Kilpailijoikseen hän näki historiassa esimerkiksi Elizabeth Barrett Browningin, Amy Lowellin ja Emily Dickinsonin sekä aikalaisistaan mm. Edith Sitwellin, Marianne Mooren ja Adrienne Richin. Tämä tavoite mielessään hän työskenteli määrätietoisesti 1950-luvun puolivälistä lähtien, mutta tunnustusta runoilijana hän alkoi saada vasta kun The Colossus -kokoelma ilmestyi 1960.

Plathin ote runoilijana kuitenkin tiivistyi ja samalla hänen aihepiirinsä kiertyi yhä selkeämmin kuoleman ympärille. Dialogi kuoleman kanssa on postuumisti julkaistun Ariel -kokoelman läpikäyvä teema. Näissä runoissa, joissa hän käyttää itseään materiaalina, hän myös koko ajan pyrkii tekniseen taituruuteen.

Vaikka runojen mielenmaisema muuttuu yhä synkemmäksi ja lopullisemman tuntuiseksi, se ikäänkuin pysyy taiteellisessa kontrollissa hänen etsiessään koko ajan uutta teknistä ja rytmistä ilmaisua.

Kun usein on hämmästelty

sitä luovuuden puuskaa, jolla Plath kirjoitti valtaosan Ariel -kokoelman runoista loka-marraskuussa 1962, unohdetaan ehkä että aiheet ja runokuvat olivat jo vuosia eläneet hänen mielessään.

Esimerkiksi viimeisessä runossaan Terä, joka on kirjoitettu helmikuussa 1963 vain viikkoa ennen itsemurhaa, Plath luo sillan lokakuussa 1961 kirjoitettuun runoon Kuu ja Marjakuusi, jossa hän on nimennyt Kuun välinpitämättömäksi äidikseen: "Kuulla ei ole mitään syytä surra.../ Se on tottunut tällaiseen."/

Matka perille -kuunnelma koostuu Sylvia Plathin runoista, jotka suomennettuina sisältyvät kokoelmiin Ariel (suom. Kirsti Simonsuuri) ja Sanantuojat (suom. Marja-Leena Mikkola). Kuunnelmassa Sylvia Plath esittää itse runonsa "Daddy".

"Matka Perille" on ensimmäinen osa kolmen kuunnelman sarjasta, jonka aiheena ovat amerikkalaiset naisrunoilijat.

Kuunnelman on käsikirjoittanut ja ohjannut Eira Johanson. Sen esittävät Päivi Akonpelto ja Helka-Maria Kinnunen. Tekninen toteutus on Leena Vesterisen.

Kuunnelman on tuottanut Johanna Rajamaa.

Radioteatteri: Matka perille

HS
29.6.97

● Amerikkalainen runoilija Sylvia Plath (1932–1963) tiesi kuolevansa. Hän sairasti skitsofreniaa ja päätyi itsemurhaan. Eira Johanssonin *Matka perille* -kuunnelma perustuu Plathin postuumiin, Kirsti Simonsuuren suomentamaan Ariel-kokoelmaan sekä Marja-Leena Mikkolan suomentamaan Sanantuojiin. ”Kuulla ei ole mitään syytä surra... Se on tottunut tällaiseen.” Sylvia Plathia hipova kalman kosketus ei kuitenkaan ole pelkkää murheellista ennustetta. Erilaisuuden ja syyllisyydenkin teemoista versoonäkijän kirkkautta ja runouden loistokkuutta. Päivi Akonpelto ja Helka-Maria Kinnunen ovat esittäjinä asiallisia, ehkä liiankin varovaisia. Ylen Ykkönen klo 14.10.

Jukka Kajava